

Sosiaali- ja terveysministeriö

STM073:00/2018

Helsinki 13.8.2018

Asia: Tieteentekijöiden liiton lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi muuttamisesta

Yleisesti

Tieteentekijöiden liitto (jäljempänä "liitto") pitää hyvänä pyrkimystä selkeyttää asumisperusteista sosiaaliturvalainsäädäntöä. Pääsääntöisesti liitto katsoo, että ehdotus asumisperusteisen sosiaaliturvalainsäädännön muuttamiseksi on opiskelijoiden, työsuhteisten tutkijoiden sekä apurahansaajien näkökulmasta oikeasuuntainen. Asumisperusteisen sosiaaliturvalainsäädännön sisältö on osin melko vaikeaselkoinen, etenkin maallikoille ja etenkin ulkomaalaistaustaisille etuudenhakijoille. Liitto pitää hyvänä muutoksena, että työntekijänä maahan tulevien tilannetta arvioidaan jatkossa työskentelyyn liittyvillä edellytyksillä. Liitto pitää tavoitetta poistaa esimerkiksi lyhytaikaisesti työskentelevien ulkomaalaisten työntekijöiden väliinpuotoamistilanteita oikeasuuntaisina. Esityksessä esitetään, ettei Kansaneläkelaitos enää jatkossa antaisi erillistä päätöstä asumisperusteisen sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta vaan henkilön oikeus sosiaaliturvaan selvitetäisiin asumisen tai työskentelyn perusteella henkilön hakiessa Kansaneläkelaitokselta etuutta, Kela-korttia tai eurooppalaista sairaanhoitokorttia. Etuushakemuksesta annettaisiin valituskelpoinen päätös tai henkilölle myönnettäisiin Kela-kortti hakemuksesta. Liitto pitää edellä kuvattua muutosta nykytilaan hyvänä. Aikaisempi käytäntö on ollut sekava ja hankalasti ymmärrettävä, kun hakija on saanut kaksi erillistä päätöstä ja osaamattomuus on saattanut johtaa oikeudenmenetyksiin, mikäli etuuden hakija ei ole osannut valittaa oikeasta päätöksestä.

§3 Määritelmät

Liitto pitää hyvänä, että esityksessä on päätetty määritellä esimerkiksi opiskelija, tutkija ja apurahansaaja. Liiton mielestä on tärkeää, että ko. asiat on kuvattu sillä tavalla selkeästi, ettei niistä synny epäselvyyttä tai kiistaa lain soveltamistilanteissa.

Tutkijan määritelmän osalta liitto toivoisi täsmennystä siten, että selvemmin esille tuotaisiin, että tutkija voi tehdä tutkimustyötä sekä apurahalla että työsuhteessa. Eli vaikka tutkija on myös työsuhteinen

työntekijä, on hän samalla myös tutkija. Esityksen kirjoitusasun osalta voi saada käsityksen, että vain apurahalla työskentelevä henkilö on tutkija ko. lainsäädännön näkökulmasta. Tutkija sanana viittaa luonnollisesti kaikkiin tutkimustyötä tekeviin, ei tutkimustyön rahoitusperustaan.

§4 Oleskelulupavaatimus

Esityksessä todetaan edelleen ulkomailta tulevien opiskelijoiden ja tutkijoiden tarve oleskelulupa-erillisen lain mukaisesti. Lupa voi olla ensimmäisen jäsenvaltion myöntämä. Tutkijoiden ja opiskelijoiden liikkuvuutta liitto pitää tärkeänä.

§6 Oleskelu ulkomailla

Liitto katsoo, että opiskelijan ulkomailla oleskeluajan lyhentäminen vuodesta 6 kuukauteen saattaa joissain tilanteissa vaikeuttaa opiskelijoiden asemaa. Liitto katsoo, ettei kiinteän yhteyden Suomeen tulisi katsoa katkeavan alle vuoden mittaisissa opiskelujaksoissa.

§7 Työhön Suomeen

Liitto pitää hyvänä sitä, että ulkomaalaisen työntekijän asumisperusteisen sosiaaliturvalainsäädännön piiriin pääsyä helpotettaisiin. Työntekijöitä koskevat säännökset koskevat myös sekä tutkimustyötä työsuhteessa tekeviä, että apurahansaajoja, mikäli he täyttävät esityksessä mainitut edellytykset riittävästä työtulosta.

§8 Työn vähentyminen, keskeytyminen tai päättyminen

Liitto pitää hyvänä myös ehdotusta jälkisuojasta työntekijöille heidän työtilanteensa muuttuessa. Jälkisuojan tarve korostuu tutkimustyön kaltaisessa sirpaleisessa työuramallissa.

§9 Yrittäjä ja apurahansaaja Suomeen

Liitto katsoo, että Suomeen tulevan apurahansaajan osalta esityksessä ehdotettu mahdollistaa rinnastamisen suomalaisen apurahansaajaan, mikä on tarpeen tutkijoiden liikkuvuuden ja myös tasavertaisuuden vuoksi.

§12 Työskentely ja opiskelu ulkomailla

Esityksessä esitetään ulkomaille lähtevän opiskelijan, työntekijän tai apurahansaajan etuuslainsäädännön soveltamisajaksi aikaisemman 10 vuoden sijaan 5 vuotta käytännön yhdenmukaistamiseksi. Liitto ei

TIETEENKIJÖIDEN LIITTO
FORSKARFÖRBUNDET
The Finnish Union of University Researchers and Teachers

vastusta tätä muutosta etenkin, kun muutos tuo huomattavia
kustannussäästöjä.

Johanna Moisio
toiminnanjohtaja

Mia Weckman
lakimies